

Nr 41.

Ankom till Riksdagens kansli den 10 mars 1911 kl. 4 e. m.

Utlåtande, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående disposition af förra kompanichefsbostället Torp nr 2 och 3 i Kalmar län.

(1:a Afd.)

I en till Riksdagen den 3 nästlidne februari aflåten, till jordbruksutskottets förberedande behandling hänvisad proposition, nr 71, har Kungl. Maj:t under återopande af bilagdt utdrag af statsrådsprotokollet öfver jordbruksärenden för samma dag föreslagit Riksdagen medgifva, *dels* att den del af förra kompanichefsbostället 1 $\frac{1}{8}$ mantal Torp nr 2 och 3 i Högsby socken af Kalmar län, som är belägen öster om en å skogsindelningsskartan öfver egendomen uppdragen, i statsrådsprotokollet omförmäld röd gränslinje, A, B, C och D, må — med undantag af nedan uppräknade fem lägenheter — försäljas å offentlig auktion till den högstbjudande på de i kungl. brefvet den 29 maj 1874 stadgade villkor med tillträdesrätt för köpare den 14 mars 1912;

dels ock att lägenheterna Hagelund, Nylund, Karlslund och Hvenen med i statsrådsprotokollet angifna områden äfvensom en å den i samma protokoll omförmälda inägoartan öfver egendomen med ägofigurerna nr 3—9 betecknad lägenhet om 73 ar må, enligt kungl. kungörelsen den 31 december 1909 angående förändrade grunder för åtgärder i syfte att åt mindre bemedlade och obemedlade bereda tillfälle att förvärfva egnahemslägenheter från vissa kronoegendomar och med iakttagande af de i kungl. brefvet till domänstyrelsen samma dag i fråga om tillämpningen af berörda grunder meddelade närmare bestämmelser, hvar

för sig upplåtas från ifrågavarande egendom, dock i fråga om sistnämnda lägenhet med hembuds rätt för torparen Johan Abrahamsson.

Departementschefen har till berörda statsrådsprotokoll i detta ärende anfört följande:

»Vid en den 9 och den 10 juli 1909 hållen uppskattningsförrättning för förnyad utarrendering från den 14 mars 1912 af förra kompanichefsbostället 1 $\frac{1}{8}$ mantal Torp nr 2 och 3 i Högsby socken af Kalmar län, hvilken egendom lämnar mer än 600 kronor i årligt arrende, hafva uppskattningsmännen väckt förslag om försäljning af vissa delar af egendomen.

I underdånig skrifvelse den 28 oktober 1910 har domänstyrelsen underställt detta ärende Eders Kungl. Maj:ts nådiga pröfning och därvid öfverlämnat instrumentet öfver berörda förrättning äfvensom öfriga ärendet tillhörande handlingar, däribland en år 1909 af f. d. förste landtmätaren Oskar Götherström kompletterad karta öfver egendomens inägor med tillhörande beskrifning samt utdrag af 1908 års skogsindelningskarta öfver egendomen.

Af de inkomna handlingarna inhämtas, bland annat, följande.

Till ifrågavarande egendom, som är belägen 2,5 kilometer från Högsby station, hör, förutom utmark, en inägoareal af 100 hektar 37 ar.

Å egendomen finnas fyra med innehafvarna tillhöriga byggnader försedda lägenheter, nämligen:

lägenheten Hagelund, belägen invid och norr om vägen från gården till skogen, å Götherströms karta betecknad med ägofigurerna nr 27—34 med en areal af 58 ar, däraf 11,1 ar åker, 46,7 ar äng och 0,2 ar impediment, hvilken lägenhet innehafves af K. Aug. Karlsson,

lägenheten Nylund, belägen invid och söder om vägen från gården till skogen, å Götherströms karta betecknad med ägofigurerna nr 15—25 med en areal af 1 hektar 72,2 ar, däraf 52,4 ar åker, 37,4 ar äng, 81 ar afrösningsjord och 1,4 ar impediment, hvilken lägenhet innehafves af änkan Fredrika Lundberg,

lägenheten Karlslund, belägen invid allmänna vägen till Fåglabo, å Götherströms karta betecknad med ägofigurerna nr 42—52 med en areal af 1 hektar 78,3 ar, däraf 43,9 ar åker, 46,3 ar äng, 87,5 ar afrösningsjord och 0,6 ar impediment, hvilken lägenhet innehafves af K. Fredrik Pettersson, samt

lägenheten Hvenen, belägen invid och söder om vägen från gården till skogen, å Götherströms karta betecknad med ägofigurerna nr 283—293 med en areal af 1 hektar 2,2 ar, däraf 23,7 ar åker, 45

ar äng, 33 ar afrösningsjord och 0,5 ar impediment, hvilken lägenhet innehafves af Alfred Pettersson.

Uppskattningsmännen hafva föreslagit, att ifrågavarande fyra lägenheter skola till innehafvarna försäljas, och hafva uppskattningsmännen åsatt lägenheterna följande saluvärden, nämligen Hagelund 70 kronor, Nylund 265 kronor, Karlslund 250 kronor och Hvenen 105 kronor. Beträffande det lägenheten Karlslund åsatta saluvärdet hafva uppskattningsmännen anfört, att detta bestämts med tagen hänsyn till att nuvarande innehafvaren och hans fader före honom under loppet af 82 år bebott, brutit och planterat lägenheten, som vore af synnerligen stenig och karg beskaffenhet.

Å egendomen finnes dessutom ett torp, benämndt Hvenetorpet, som innehafves och brukas af 70-årige torparen Johan Abrahamsson. Då Abrahamsson, som på ett utmärkt sätt brukat torpet allt sedan sin ungdom, vid förrättningen förklarar, att han numera ej förmådde bruka torpet men önskade få inköpa ett stycke jord till eget hem, hafva uppskattningsmännen föreslagit, att ett område, å Götherströms karta betecknad med ägofigurerna nr 3—9, måtte afsöndras till eget hem åt Abrahamsson och, ehuru området vore obebyggt, hembjudas Abrahamsson till ett saluvärde af 186 kronor. Området innehåller 73 ar, däraf 48,9 ar åker, 12 ar äng, 9,2 ar afrösningsjord samt 2,9 ar impediment.

Den vid uppskattningsförrättningen närvarande revirförvaltaren har beträffande dispositionen af egendomens utmark afgifvit två förslag alternativ I och II. I alternativ I har revirförvaltaren föreslagit, att utmarken skulle, på sätt under nu löpande arrendeperiod är fallet, fortfarande i sin helhet från egendomen undantagas och ställas under skogsstatens omedelbara vård. I alternativ II har revirförvaltaren hemställt, att den del af utmarken, som vore belägen väster om den å skogskartan uppdragna röda linjen A, B, C och D, skulle afsättas till kronopark. Såsom skäl härför har revirförvaltaren anfört, dels att utmarken såväl beträffande jordmån som ståndskog vore af bästa beskaffenhet, dels ock att den vore belägen helt nära intill Gryssebo kronopark samt kronodomänerna Gryssebo och Virstad nr 1 äfvensom gränsade till kronodomänen Virstad nr 2 och 3. Enligt revirförvaltarens sistnämnda förslag komme den del af utmarken, som skulle afsättas till kronopark, att omfatta 404 hektar 25 ar, hvartill komme ett område, som enligt Götherströms beskrifning uppgår till 39 hektar 24,1 ar och motsvarar å utmarken belägen, till egendomens inägojord hörande mark jämte torp. Den del af utmarken, som skulle bibe-

hållas till egendomen i öfrigt, skulle komma att innehålla en areal af 39 hektar 14 ar, hvilket område värderats till 8,776 kronor, däraf för växande träd 7,617 kronor.

I enlighet med revirförvaltarens förslag, alternativ II, hafva uppskattningsmännen föreslagit, att den del af egendomens skogsmark, som är belägen väster om den å skogskartan uppdragna röda linjen A, B, C och D, måtte med därå befintliga torp och inägor afsättas till kronopark. Skulle sistnämnda förslag vinna bifall och de af uppskattningsmännen föreslagna afsöndringarna komma till stånd, blefve emellertid enligt uppskattningsmännens mening den del af egendomen, som skulle utarrenderas, så ringa och lämnade så liten arrendeinkomst, att ifrågasättas kunde, huruvida icke kronan hade största fördelen af att, utöfver nämnda fem afsöndringar, försälja jämväl hela den öfriga, öster om linjen A, B, C, D belägna delen af egendomen, hvilken del komme att omfatta af inägojorden ett område af 55 hektar 29,2 ar, däraf 28 hektar 14 ar åker, 11 hektar 50,1 ar äng, 14 hektar 82,6 ar afrönsningsjord och 82,5 ar impediment samt af utmarken ett område om 39 hektar 14 ar. I anledning häraf hafva uppskattningsmännen, som åsatt berörda del ett arrendevärde af 515 kronor, verkställt saluvärdering å densamma och därvid kommit till ett saluvärde af 23,865 kronor 83 öre, däri upptagits det af jägmästaren satta värde å den i försäljningslotten ingående skogsmarken med ståndskog.

Egendomens utmark i sin helhet har för närvarande ett taxeringsvärde af 53,000 kronor och egendomen i öfrigt 32,000 kronor.

Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande har tillstyrkt försäljning af lägenheterna Hagelund, Nylund, Karlslund och Hvenen samt af det obebyggda området, som å Götherströms karta betecknats med ägofigu-
rerna nr 3—9, hvilket område emellertid borde, såsom obebyggdt, upplåtas enligt 9:de punkten i nådiga kungörelsen den 31 december 1909 angående förändrade grunder för åtgärder i syfte att åt mindre bemedlade och obemedlade bereda tillfälle att förvärfva egnahemslägenheter från vissa kronoegendomar. Beträffande dispositionen af egendomen i öfrigt har Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande förordad, att till kronopark skulle afsättas all mark, som vore belägen väster om den med rödt utmärkta linjen, A B, C och D å skogskartan, men att återstående delen af egendomen utarrenderades mot en arrendeavgift af 515 kronor.

I ärendet hörd har öfverjägmästaren hemställt, att egendomens utmark väster om den å skogskartan dragna röda linjen A, B, C och D måtte afsättas till kronopark, då utmarken gränsade till en kronan salubjuden utmark under egendomen Virstad nr 4 och 5, hvilken sist-

berörda utmark i sin ordning gränsade till kronodomänerna Virstad nr 1, 2 och 3 och Gryssebo samt kronoparken Gryssebo, hvilka områden tillsammans skulle komma att utgöra en sammanhängande ägofigur af omkring 1,900 hektar, samt läget för afsättning af skogsalster vore godt och jordmänen för skogsbörd tjänlig.

Domänstyrelsen har meddelat, att styrelsen uti skrifvelse till Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande den 6 maj 1910 anhållit, att Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande måtte dels från vederbörande landtmätare inforra upplysning, huruvida de hemman, hvaraf ifrågavarande egendom bestode, fått sina ägor från hvarandra lagligen utbrutna, dels ock, då gränserna för de till försäljning föreslagna lägenheterna Nylund, Hagelund och Karlslund samt det med ägofigurerna nr 3—9 betecknade område syntes styrelsen väl oregelbundna, anmoda uppskattningsmännen att taga i öfvervägande, huruvida ej ändring härutinnan skulle kunna åstadkommas samt, därest så funnes kunna ske, afgifva förslag i ämnet.

I anledning häraf har Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande med skrifvelse den 27 juni 1910 till domänstyrelsen öfverlämnat dels ett af förste landtmätaren i länet afgifvet utlåtande, hvaraf framgår att, för såvidt af i länets landtmäterikontor förvarade skifteshandlingar kunnat utrönas, någon landtmäteriförrättning, hvarigenom hemmanens ägor blifvit från hvarandra lagligen utbrutna, icke ägt rum, dels ock ett af uppskattningsmännen afgifvet yttrande, däri dessa anført, att innehafvarna af de till försäljning föreslagna lägenheterna äfvensom förbemälde Abrahamsson vid uppskattningsförrättningen förklarar sig önska inköpa allenast de områden, som af uppskattningsmännen uppgifvits, på det att saluvärdena ej måtte blifva för höga och sålunda öfverstiga deras ringa köpförmåga. På grund häraf hafva uppskattningsmännen ansett sig böra vidhålla sitt i uppskattningsinstrumentet redan afgifna förslag till innehaf och gränser för de olika lägenheterna.

Beträffande egendomens disposition efter nu löpande arrendeperiods utgång har domänstyrelsen biträdt uppskattningsmännens förslag till försäljning af ifrågavarande fem lägenheter äfvensom af den återstående, öster om linjen A, B, C och D belägna delen af egendomen. Hvad af uppskattningsmännen ifrågasatts därom, att det obebyggda med ägofigurerna nr 3—9 betecknade området måtte hembjudas förbemälde Abrahamsson, stode visserligen ej i öfverensstämmelse med gällande grunder för upplåtelser af obebyggda lägenheter från kronans jordbruksdomäner, men syntes det styrelsen, att uppskattningsmännen anført talande skäl för undantag därifrån i förevarande fall. Då med afseende å hvad förste landtmätaren upplyst ägostyckning af egendomen ej kunde

äga rum, har styrelsen framhållit, att de delar däraf, som afsåges att försäljas och hvilkas sammanlagda areal ej uppginge till femtedelen af egendomens hela ägovidd, skulle kunna afskiljas genom afsöndring. Beträffande den del af egendomen, som komme att återstå efter de föreslagna försäljningarna, eller den väster om linjen A, B, C och D belägna delen, har domänstyrelsen föreslagit, att densamma måtte efter löpande arrendeperiods utgång ställas under skogsstatens omedelbara vård och förvaltning för att förvaltas såsom kronopark.

I fråga om domänstyrelsens förslag om afsättande till kronopark af viss del af egendomen torde jag framdeles, sedan frågan om försäljning af den öfriga delen af egendomen blifvit afgjord, få tillfälle hemställa om de åtgärder, som må finnas erforderliga. Beträffande de föreslagna försäljningarna och sättet för deras verkställande intager jag samma ståndpunkt som domänstyrelsen.»

Då utskottet icke funnit anledning till erinran mot ifrågavarande framställning, hemställer utskottet,

att Kungl. Maj:ts förevarande proposition må af Riksdagen bifallas.

Stockholm den 10 mars 1911.

På jordbruksutskottets vägnar:

THEODOR ODELBERG.

Det skulle här antecknas att herr *E. A. Lindblad* icke deltagit i ärendets behandling inom utskottet.